20. <u>Leikfimi á Eyrarbakka fyrir 70 árum.</u>

Prentað í Austantórum III. bls. 83-85.
3 blöð qto.

Leikfimi á Eyrarbakka fyrir 70 árum.

Þegar eftir komu J. Nielsens til Eyrarbakka 11. júní 1872 mun hann hafa ætlað sér, að láta til sín taka með ýmsar framkvæmdir í nýjungagreinum er að unglingunum og æskulýði víkur, m. a. með því að kenna þeim leikfimi og vekja áhuga þeirra fyrir henni. Sjálfur hafði hann verið þátttakandi í stríðinu milli Dana og Þjóðverja 1864, þá tvítugur að aldri og liðsforingi í herdeild Dana og þótt ungur væri öðlaðist ýmsar heiðursviðurkenningar þeirra og verðlaun. Hann er aðeins 28 ára að aldri þegar hann flytzt sem verzlunarstjóri Lefolii-verzlunar, fullur áhuga fyrir því, að láta eitthvað gott af sér leiða meðal hinna ungu manna hinnar ófrjálsu þjóðar, sem hann bjó við að dvelja hjá um óákveðinn tíma, en sem þó varð svo langur, að hér varð hann sín [illegible] um nærri 70 ára skeið og hér lézt hann, [illegible] 87 ára að aldri, 9. maí 1931, en fæddur var hann í Danmörku 27. febr. 1844.

Ég var í barnaskólanum á Eyrarbakka 1877-1878, þá aðeins 11 ára að aldri og naut þá m. a. þeirrar ánægju að mega taka þátt í leikfimiæfingum þeim, sem J. Nielsen hafði með ungum drengjum á hverjum sunnudagsmorgni þann vetur.

Nielsen talaði hvorki né skildi íslenzkt mál, en ég hafði kynnzt honum í veiðiferðum hans við ána og [illegible] mínum og hann gefið mér 25 aura sem þóknun fyrir það að hirða upp hlíðarlóur þær, er hann hafði skotið þann og þann daginn eða fyrir það, að vaða út í eitthvert forað, mýrina eða tjörnina til þess að sækja þangað spóa eða önd, sem hann hafði lagt að velli. Og 25 aurarnir urðu margir alls.

Stundum hafði ég, ásamt bróðursyni hans Hansen (er síðar var nefndur Hansen matros) Hansen og Jóni bróður hans, er báðir ólust upp í [illegible], fengið að

stýja einvering Nielsens frá einni tjörninni að annarri eða bera hann með honum yfir á næsta vatn, svo að hann gæti stýjað í hann og séð honum einn fanning, að hún sína á, en hann réri með tálli ára-tog sitt sín hvert af öðru og alltaf sitt á hvort borð bátsins, en hann var langur mjög og mjór, líkastur grænlenskum kajak í laginu, en miklu lengri. Róðurinn hélt hann um miðja árina, en hún var breiðstegin á blöðum til beggja handa og úr mahogni-viði; engir keipar voru á bátunum, né heldur siglutré eða stýri.

Við, strákarnir þeir, sem vorum þar nokkurskonar veiðivaldar hins enska manns, sem þótti gaman að því, að senda okkur sem lengst og víðast út á vatnið, hentum frá hvirfli til ilja og með ólar í kringum sig. Stundum fengum við strandar-köku eða hálfgaðarbrauð; nísímer á kássí eða ... sem Nielsen hafði haft til nestis heiman frá sér. Var þetta afgastaður eins mataræðisins, sem við fengum dagana þann, sem Nielsen var þar í ferð, enda hvar öll matarlyst við hiltingarnir um það, að mega vera með honum í veiði-ferðum hans og þiggja að honum nesinger sitt, er hann hafði meðferðis og oss var gefið.

Nielsen þekkti mig því vel frá veiðiferðum þessum, þegar ég kom í barnaskólann til leikfimisæfinganna og hann var ávallt alúðlegur við mig sem aðra, þótt alvörugefinn væri og svo strangur, að við urðum að hlýða honum strax og á sama augnabliki sem hann lagði fyrirskipanir sínar fyrir okkur.

Nú fóru æfingar þessar allar fram eftir föstum reglum og fyrirskipanir allar á dönsku, en þær voru einfaldar og eigi langar í þessa leið:

Stille! Lige frem! (horfa beint fram). Drej (til) Højre! Drej (til) Venstre! (höfuðið snúi til hægri eða vinstri). Højre Haand frem! Venstre Haand frem! H. Fod frem! V. Fod frem! Vend om til Højre! Vend om til Venstre! Marsch! o.s.frv. Síðustu fyrirskipanirnar, en þær voru miklu fleiri en hér verða nefndar,

„Marchen", var einna erfiðust viðfangs fyrir okkur, því þá urðum við að ganga eins og menn, og máttum ekki slettast áfram eins og asnar né hlykkjast sitt á hvora hlið. Við urðum að ganga beinir, uppréttir og beint fram, líta hátt en vera eigi niðurlútir, án allra sveigja og reiginga: Een! To! Tre! var hljóðfallið (Taktur) og hreyfingar hvers eins þátt-takanda urðu að vera eins.

Æfingar þessar voru áreynslulausar og miklu heppilegri en kapphlaups-[illegible] og knattspyrnuleikir, er nú tíðkast, svo að við ofþjökun liggur. Þær voru til þess, að [illegible] hugann til reglusemi, hugstillis og hjartslegra átaka, en engin „mát" var sett á æfingarnar og tilgangslausum leikaraskap, að eins til þess að sýnast en vera ekki.

Endurminningarnar frá æfingum þessum urðu til þess, rúmum 60 árum síðar, að ég stofnaði „Fimleikafélagið Fönix" (F.F.F.) á 90. afmæli J. Nielsens, 27. febrúar 1934 til minningar um hann og framangreinda starfsemi hans í þágu fjölda ungmenna austur þar.

— · —

Vísa, kveðin um Eyrarbakka.

Eg er að flakka eins og svín,
út á Bakka og heim til mín.
Sörvabakka grundin* fín
gef mér (að) smakka brennivín.

Sennilegt er, að kvæði þetta hafi orðið til austur í Flóa eða á Stokkseyri; því þar var ávallt sagt: „út á Bakka", þegar farið var til Eyrarbakka.

---

* Sörvabakkagrund á að vera kvenkenning: Viðtalið við konu og var þá vitanlega innilegasta óskin, að fá „sörvi" þessa fremur en nokkuð annað.